

Edmond Louis Antoine Huot de Goncourt (26 maja 1822 w Nancy - 16 lipca 1896 w Champrosay pod Paryżem)

Ten pisarz i wydawca z Nancy,
współautor wyjątkowej szansy,
wraz z młodszym bratem
zarządzał światem
kasy na literackie lansy.

(ebs)

Edmond Louis Antoine Huot de Goncourt - francuski pisarz, krytyk literacki i wydawca, swoim testamentem ustanowił powstanie *Académie Goncourt*, ufundował nagrodę *Prix Goncourt* przyznawaną przez tę akademię za "najwybitniejsze francuskojęzyczne dzieło literackie". Nagrodę przyznaje się w grudniu od roku 1903.

Jego młodszy brat **Jules Alfred Huot de Goncourt** (17 grudnia 1830 w Paryżu - 20 czerwca 1870 tamże) tworzył razem z nim pisarski tandem, zjawisko dość popularne w XIX wieku. Bracia de Goncourt uchodzą za twórców naturalizmu w literaturze.

Ich pradziadek, Antoine Hupt, na krótko przed Rewolucją 1789 nabył majątek (*seigneurie*) Goncourt upoważniający go do tytułu szlacheckiego. Ich dziadek, Jean Huot de Goncourt, był ważnym po Rewolucji sędzią. Ich ojciec, oficer w wojsku Napoleona, zmarł kilka lat po narodzinach Julesa. Bracia skończyli gimnazja, Edmond studiował prawo i pracował w Ministerstwie Finansów.

Po śmierci matki w 1849 bracia stali się posiadaczami znaczącego majątku i Edmond zrezygnował z uprawiania zawodu. Odtąd bracia żyli doskonalc swoje zainteresowania artystyczne i literackie, rysunek, malarstwo i pisarstwo, uprawiali też krytykę literacką. Poruszali się w paryskich kręgach artystycznych. Razem też podróżowali i prowadzili wspólny dziennik podróży. Jednak Jules, zarażony w 1850 syfilisem, już wtedy niedomagał. Mimo to zdołali razem odbyć podróż po Niemczech aż do samego Berlina.

Obok dziennika wspólnie pisali rozprawy o sztuce i krytyki teatralne, tworzyli dramaty oraz powieści.

W swoich powieściach przekazywali pozytywistyczny pogląd, że człowiek jest zdeterminowany swoim dziedzictwem (la race), czasem (le moment) i środowiskiem (le milieu). Tym wyznaczyli nowy literacki kierunek, naturalizm.

Ich najważniejsze powieści to: "*Les hommes de lettres*" ("Pisarze"), 1860, powieść opisująca żywot pisarza w jego środowisku; "*Sœur Philomène*" ("Siostra Filomena"), 1861, jest to historia dnia powszechnego pielęgniarki, "*Renée Mauperin*", to opowieść o życiu przedstawicielki "wielkiej burżuazji"; "*Germinie Lacerteux*", 1865, los służącej ze zwyczajowo przypisywanymi jej uwarunkowaniami i "złymi", przeżyciami (uwiedziona przez mężczyznę, którego kocha, ale on ją wykorzystuje i zostawia pogrążoną w długach); "*Manette Salomon*", 1867, to powieść o kobiecie obracającej się w środowisku artystycznym.

Bracia de Goncourt pisali też biographie w wyznawanym przez siebie duchu naturalistycznym (Marie Antoinette, Madame de Pompadour, Madame du Barry) oraz monografie "*L'Histoire de la société française sous la Révolution*", 1854; "*L'Art du XVIIIe siècle*", 1859, czy "*La Femme au XVIIIe siècle*", 1862, czym najbardziej zasłużyli się literaturze i historii Francji.

Natomiast ich sztuki teatralne nie spotkały się z uznaniem, sztuka "*Henriette Maréchal*", której bohaterka przypominała księżniczkę Matyldę blisko spokrewnioną z Napoleonem III, została przez republikańsko nastawioną publiczność wygwizdana i szybko zeszła z afisza.

Dokumentem historycznym wysokiej próby jest pisany przez braci, a po śmierci Julesa, przez Edmonda, dziennik.

<https://www.youtube.com/watch?v=CRg7Mj8kRfI>

Bracia zaczęli od końca 1851 prowadzić wspólny dziennik, który po śmierci Julesa w 1870, Edmont jeszcze przez 25 lat, do swojej śmierci w 1896, kontynuował. Ponieważ jednak dziennik dotyczył ludzi, wśród których się obracał, bynajmniej nie oszczędzając ich i szczegółów z ich życia, zdecydował się wydać za swojego życia tylko ocenzurowaną wersję (dziewięć tomów z lat 1887-1896). Bowiem opublikowane na łamach "Figaro" fragmenty ukazujące się na przełomie lat 1885/6 wywołały towarzyski skandal i przysposobiły autorowi dziennika wrogów nawet spośród przyjaciół.

Edmond już w roku 1874 spisał sekretnie swój testament, przekazywał w nim swój majątek na działalność 10-osobowej Akademii jego i jego brata imienia, którą zalecił po swojej śmierci założyć, a jednym z jej zadań miało być wydanie

nieskróconej wersji dziennika w 20 lat później. Warunkiem przyjęcia do Akademii było nienależenie do *Académie Française*.

W roku 1903, po prawnym usankcjonowaniu testamentu, spadkobiercy ułożyli statut i zarejestrowali *Académie Goncourt* i ustanowili nagrodę literacką, która każdej jesieni miała zostać przyznana nowowydanemu francuskojęzycznemu dziełu literackiemu. *Prix Goncourt* wkrótce stała się najbardziej prestiżową nagrodą literacką Francji. Mimo że dotowana tylko na 10 euro, jest bardzo pożądana, bo znacząco zwiększa sprzedaż nagrodzonego tytułu. Tomasz Mann przyznał, że niektóre z wyróżnionych powieści, w tym zwłaszcza "*Renée Mauperin*", miały istotny wpływ na jego "*Buddenbrooków*".

A oto pełna lista nagrodzonych dzieł:

- 2016: Leïla Slimani "*Chanson douce*"
- 2015: Mathias Énard "*Boussole*"
- 2014: Lydie Salvayre "*Pas pleurer*"
- 2013: Pierre Lemaitre "*Au revoir là-haut*"
- 2012: Jérôme Ferrari "*Le Sermon sur la chute de Rome*"
- 2011: Alexis Jenni L"*L'Art français de la guerre*"
- 2010: Michel Houellebecq "*La Carte et le territoire*"
- 2009: Marie NDiaye "*Trois femmes puissantes*"
- 2008: Atiq Rahimi "*Syngué Sabour. Pierre de patience*"
- 2007: Gilles Leroy "*Alabama Song*"
- 2006: Jonathan Littell "*Les Bienveillantes*"
- 2005: François Weyergans "*Trois jours chez ma mère*"
- 2004: Laurent Gaudé "*Le Soleil des Scorta*"
- 2003: Jacques-Pierre Amette "*La Maîtresse de Brecht*"
- 2002: Pascal Quignard "*Les Ombres errantes*"
- 2001: Jean-Christophe Rufin "*Rouge Brésil*"
- 2000: Jean-Jacques Schuhl "*Ingrid Caven*"
- 1999: Jean Echenoz "*Je m'en vais*"
- 1998: Paule Constant "*Confidence pour confidence*"
- 1997: Patrick Rambaud "*La Bataille*"
- 1996: Pascale Roze "*Le Chasseur zéro*"
- 1995: Andreï Makine "*Le Testament français*"
- 1994: Didier van Cauwelaert "*Un Aller simple*"
- 1993: Amin Maalouf "*Le Rocher de Tanios*"
- 1992: Patrick Chamoiseau "*Texaco*"
- 1991: Pierre Combescot "*Les Filles du Calvaire*"
- 1990: Jean Rouaud "*Les Champs d'honneur*"

- 1989: Jean Vautrin "*Un grand pas vers le bon Dieu*"
- 1988: Érik Orsenna "*L'Exposition coloniale*"
- 1987: Tahar Ben Jelloun "*La Nuit sacrée*"
- 1986: Michel Host "*Valet de nuit*"
- 1985: Yann Queffélec "*Les Nocces Barbares*"
- 1984: Marguerite Duras "*L'Amant*"
- 1983: Frédérick Tristan alias Jean-Paul Baron "*Les Égarés*"
- 1982: Dominique Fernandez "*Dans la main de l'ange*"
- 1981: Lucien Bodard "*Anne Marie*"
- 1980: Yves Navarre "*Le Jardin d'acclimatation*"
- 1979: Antonine Maillet "*Pélagie la charrette*"
- 1978: Patrick Modiano "*Rue des boutiques obscures*"
- 1977: Didier Decoin "*John l'enfer*"
- 1976: Patrick Grainville "*Les Flamboyants*"
- 1975: Romain Gary (pod pseudonimem Émile Ajar) "*La Vie devant soi*"
- 1974: Pascal Lainé "*La Dentellière*"
- 1973: Jacques Chessex "*L'Ogre*"
- 1972: Jean Carrière "*L'Épervier de Maheux*"
- 1971: Jacques Laurent "*Les Bêtises*"
- 1970: Michel Tournier "*Le roi des aulnes*"
- 1969: Félicien Marceau "*Creezy*"
- 1968: Bernard Clavel "*Les fruits de l'hiver*"
- 1967: André Pieyre de Mandiargues "*La marge*"
- 1966: Edmonde Charles-Roux "*Oublier Palerme*"
- 1965: Jacques Borel "*L'adoration*"
- 1964: Georges Conchon "*L'État sauvage*"
- 1963: Armand Lanoux "*Quand la mer se retire*"
- 1962: Anna Langfus "*Les bagages de sable*"
- 1961: Jean Cau "*La pitié de Dieu*"
- 1960: Vintila Horia "*Dieu est né en exil*"
- 1959: André Schwarz-Bart "*Le dernier des justes*"
- 1958: Francis Walder "*Saint Germain ou la négociation*"
- 1957: Roger Vailland "*La loi*"
- 1956: Romain Gary "*Les racines du ciel*"
- 1955: Roger Ikor "*Les eaux mêlées*"
- 1954: Simone de Beauvoir "*Les Mandarins*"
- 1953: Pierre Gascar "*Les bêtes*" • 1952: Béatrix Beck "*Léon Morin, Prêtre*"
- 1951: Louis Poirier (Julien Gracq) "*Le Rivage des Syrtes*" (nagroda nie przyjęta)
- 1949: Robert Merle "*Week-end à Zuydcoote*"
- 1948: Maurice Druon "*Les grandes familles*"

- 1947: Jean-Louis Curtis "*Les forêts de la nuit*"
- 1946: Jean-Jacques Gautier "*Histoire d'un fait divers*"
- 1945: Jean-Louis Bory "*Mon village a l'heure allemande*"
- 1944: Elsa Triolet "*Le premier accroc coûte 200 Francs*"
- 1943: Marius Grout "*Passage de l'Homme*"
- 1942: Bernard Marc "*Pareil á des enfants*"
- 1941: Henri Pourrat "*Le vent de mars*"
- 1940: Francis Ambrière "*Les grandes vacances*"
- 1939: Philippe Heriat "*Les enfants gâtés*"
- 1938: Henri Troyat "*L'Araigne*"
- 1937: Charles Plisnier "*Faux Passeports*"
- 1936: Maxence Van der Meersch "*L'Empreinte de Dieu*"
- 1935: Joseph Peyre "*Sang et Lumières*"
- 1934: Roger Verceel "*Capitaine Conan*"
- 1933: André Malraux "*La condition humaine*"
- 1932: Guy Mazeline "*Les Loups*"
- 1931: Jean Fayard "*Mal d'amour*"
- 1930: Henri Fauconnier "*Malaisie*"
- 1929: Marcel Arland "*L'ordre*"
- 1928: Maurice Constantin Weyer "*Un homme se penche sur son passé*"
- 1927: Maurice Bedel "*Jérôme 60° latitude nord*"
- 1926: Henri Deberly "*Le supplice de Phèdre*"
- 1925: Maurice Genevoix "*Raboliot*"
- 1924: Thierry Sandre "*Le Chèvrefeuille*" ("*Le purgatoire*", rozdział XIII)
- 1923: Lucien Fabre "*Rabevel ou Le mal des ardents*"
- 1922: Henri Béraud "*Le vitriol de la lune*" i "*Le martyr de l'obèse*"
- 1921: René Maran "*Batouala*"
- 1920: Ernest Pérochon "*Nêne*"
- 1919: Marcel Proust "*A l'ombre des jeunes filles en fleurs*"
- 1918: Georges Duhamel "*Civilisation*"
- 1917: Henri Malherbe "*La flamme au poing*"
- 1916: Henri Barbusse "*Le Feu*"
- 1915: René Benjamin "*Gaspard*"
- 1914: Adrien Bertrand "*L'appel du sol*"
- 1913: Marc Elder "*Le peuple de la mer*"
- 1912: André Savignon "*Les filles de la pluie*"
- 1911: Alphonse de Châteaubriant "*Monsieur des Lourdines*"
- 1910: Louis Pergaud "*De Goupil à Margot*"
- 1909: Marius-Ary Leblond "*En France*"
- 1908: Francis de Miomandre "*Écrit sur de l'eau...*"
- 1907: Émile Moselly "*Le Rouet d'ivoire*"

- 1906: Jérôme und Jean Tharaud "*Dingley, l'illustre écrivain*"
- 1905: Claude Farrère "*Les Civilisés*"
- 1904: Léon Frapié "*La Maternelle*"
- 1903: John-Antoine Nau "*Force ennemie*"